

Opruimen
voor je
doodgaat

Margareta Magnusson

Opruimen voor je doodgaat

De edele Zweedse kunst van *döstädning*

Vertaald door Nico Groen

2017 DE BEZIGE BIJ AMSTERDAM

Copyright © 2017 Margareta Magnusson
Copyright Nederlandse vertaling © 2017 Nico Groen
Oorspronkelijke titel *The Gentle Art of Swedish Death Cleaning*
Oorspronkelijke uitgever Canongate Books Limited, Edinburgh
Omslagontwerp bij Barbara
Omslagillustratie en illustraties binnenwerk Margareta Magnusson
Foto auteur Jane Magnusson
Vormgeving binnenwerk Aard Bakker
Druk Bariet Ten Brink, Meppel
ISBN 978 90 234 5079 5
NUR 320/450

debezigebij.nl

Voor alle vijf mijn kinderen

INHOUD

- 9 Woord vooraf
- 11 Opruimen voor je doodgaat is niet verdrietig
- 16 Waarom ik dit boek schrijf
- 18 Weinig tijd terwijl je je ouders wilt helpen
- 21 Om te beginnen
- 23 Foto's en brieven
- 25 Wat bewaren en wat niet?
- 26 Sorteren en wegdoen
- 31 Nog meer organiseren
- 33 Er is geen lol aan 'sleuteltje verstoppen' als je zelf
de sleutel hebt zoekgemaakt
- 37 Een goede aanpak
- 40 Blijje mensen
- 42 Een second opinion
- 44 Mijn derde keer opruimen voor de dood
- 47 In je eentje opruimen vanwege een sterfgeval
- 49 Hoe je opruimen voor de dood ter sprake brengt
- 52 Kenden de Vikingen het geheim van opruimen
voor de dood al?

- 53 Tel alleen de vrolijke momenten
- 55 Het Optimistje
- 57 Vrouwenwerk
- 59 Verlies jezelf niet uit het oog
- 61 Verhuizen naar iets kleiner
- 63 Je nieuwe woonruimte in kaart brengen
- 65 Thuis
- 67 Enkele overpeinzingen over ophopen
en andere zaken
- Spullen
 - Kleren
 - Een opmerking over kinderkleren
 - Boeken
- 77 De keuken
- 80 Kookboeken en familierecepten
- 87 Spullen, spullen en nog eens spullen
- 89 Als je iets geheim hebt gehouden, houd dat dan
zo (of hoe je verborgen, gevaarlijke en geheime
spullen opruimt)
- 91 De gevaren van de *man cave*
- 96 Ongewenste spullen
- 98 Verzamelingen, verzamelaars en hamsteraars
- 102 In de tuin
- 105 Huisdieren
- 111 Het verhaal over Klumpeduns

114	Eindelijk: de foto's
120	Spullen waar je maar niet vanaf komt
122	De weggooids
124	Correspondentie en communicatie
127	Geschreven materiaal
130	Mijn zwarte opschriftboekje
133	Je ruimt net zozeer (of nog meer!) op voor jezelf als voor degenen na jou
137	Je levensverhaal
139	Na het leven
141	Dankwoord
142	Over de auteur

Het enige wat we zeker weten is dat we op een dag doodgaan. Maar daarvóór kunnen we bijna alles uitproberen.

9

Je hebt dit boekje misschien gekregen van een van je kinderen of als cadeau van iemand die in dezelfde situatie verkeert als jij en ik. Daar is een reden voor. Je hebt tijdens je leven veel mooie spullen vergaard – spullen die je familie en vrienden niet op waarde kunnen schatten of waar ze niet voor kunnen zorgen. Laat me je helpen ervoor te zorgen dat je dierbaren prettige herinneringen aan je bewaren.

M.M.

OPRUIMEN VOOR JE DOODGAAT IS NIET VERDRIETIG

Ik ben aan het opruimen voor mijn dood, of zoals we dat op z'n Zweeds noemen: *döstädning*. *Dö* betekent 'dood' en *städning* betekent 'opruimen'. In het Zweeds is het een woord dat betekent dat je nutteloze dingen wegdoet en je huis netjes opruimt wanneer je denkt dat de tijd nadert om het tijdelijke voor het eeuwige te verwisselen.

11

Het is zó belangrijk dat ik erover wil vertellen. Misschien kan ik ook een paar tips geven, want vroeg of laat krijgen we er allemaal mee te maken. Het moet écht als we onze dierbaren tijd willen besparen wanneer wij er niet meer zijn.

Maar wat is dat eigenlijk, opruimen voor je doodgaat? Voor mij betekent het dat ik door al mijn bezittingen heen ga en besluit hoe ik afstand doe van dingen die ik niet meer wil. Sommige spullen heb je waarschijnlijk al zo lang dat je er niet eens meer naar omkijkt of er geen waarde meer aan hecht.

Volgens mij is het begrip *döstädning* vrij nieuw, maar het opruimen zelf is dat niet. Het woord wordt gebruikt

wanneer iemand eens grondig opruimt en dingen wegdoet om het leven gemakkelijker en minder vol te maken. Het hoeft niet per se te maken te hebben met je leeftijd of met de dood, maar vaak heeft het dat wel. Soms dringt het ineens tot je door dat je een la of kastdeur bijna niet meer dicht krijgt. Dan wordt het echt de hoogste tijd om iets te doen, zelfs al ben je nog maar in de dertig. Ook dat zou je 'döstädning' kunnen noemen, al duurt het misschien nog heel wat jaren voor je doodgaat.

Ik denk dat vrouwen altijd al zo nu en dan grote schoonmaak hebben gehouden, maar vrouwenwerk staat meestal niet erg in de belangstelling en moet meer worden gewaardeerd. Als het gaat om opruimen voor je doodgaat, ruimen vrouwen van mijn generatie en vrouwen die ouder zijn dan ik vaak eerst de spullen van hun echtgenoot op en dan die van henzelf. Je zegt weliswaar meestal 'ruim na afloop op', maar hier hebben we te maken met de merkwaardige situatie dat we opruimen vóórdat het is afgelopen.

Sommige mensen komen maar niet in het reine met de dood. Dat zijn de mensen die een puinhoop achterlaten. Dachten ze soms dat ze onsterfelijk waren?

Veel volwassen kinderen willen niet met hun ouders over de dood praten. Maar ze hoeven niet bang te zijn. We moeten allemaal over de dood praten. Als het moei-

lijk is om erover te beginnen, dan kunnen we het hebben over opruimen voor de dood.

Laatst zei ik tegen een van mijn zoons dat ik aan het opruimen was voor mijn dood en er een boek over schreef. Hij vroeg zich af of het een somber boek zou worden en of ik niet verdrietig werd van het schrijven. ‘Nee, nee,’ zei ik. ‘Het is helemaal niet verdrietig. Het opruimen niet en het schrijven niet.’

13

Soms voel ik me er een beetje ongemakkelijk onder dat ik maar weinig waardering kan opbrengen voor sommige dingen waar ik vanaf wil. Ze hebben me vaak veel goeds gebracht. Maar ik ben erachter gekomen dat het loont om nog wat tijd door te brengen met de dingen voordat je er afstand van doet. Elk voorwerp heeft zijn eigen verhaal en vaak is het prettig om je dat verhaal voor de geest te halen. Toen ik jong was had ik nooit tijd om na te denken over de betekenis die een bepaald voorwerp voor me had, waar het vandaan kwam of hoe het in mijn bezit was gekomen. Het verschil tussen opruimen voor je doodgaat en een gewone grote schoonmaak is de tijd die je ermee bezig bent. Opruimen voor de dood heeft niets te maken met afstoffen of dweilen, het gaat om een blijvende manier van organiseren die je alledaagse leven vergemakkelijkt.

Nu ik niet meer heel Stockholm afloop om me te storten op alles wat de stad te bieden heeft, heb ik de tijd om me te storten op alles wat mijn appartement me te bieden heeft: een weerspiegeling van mijn leven.

De wereld is vol zorgen. Overstromingen, vulkaanuitbarstingen, aardbevingen, branden en oorlogen volgen elkaar op. Als ik de media volg en kranten lees, word ik somber. Ik zou wegwijnen als ik de negativiteit van het wereldnieuws niet kon afwisselen met goede vrienden, ervaringen in de natuur, muziek, mooie dingen of gewoon genieten van zoiets als een zonnige dag (nog wel eens lastig in ons noordelijke klimaat).

Ik zou nooit iets sombers willen schrijven; er is al genoeg treurigheid in de wereld. Dus ik hoop dat je de woorden en gedachten hieronder behulpzaam, onderhoudend en misschien zelfs een tikje vermakelijk zult vinden.

Opruimen voordat je zelf doodgaat kan heel moeilijk zijn. Je bent immers nog niet dood... Maar je kunt in elk geval vast beginnen met opruimen. Misschien moet je om de een of andere reden kleiner gaan wonen, ben je inmiddels alleenstaand of ga je naar een verpleeghuis. Zulke situaties raken ons vaak het meest.

Door al je oude spullen heen gaan, stilstaan bij de laatste keer dat je ze gebruikte en hopelijk afscheid ne-

men van sommige ervan is voor velen van ons erg moeilijk. Mensen hamsteren liever dan dat ze iets weggoeien.

Ik heb zo vaak voor anderen opgeruimd voordat ze doodgingen dat ik het vertik om het iemand na mijn dood voor mij te laten doen. Als iemand is overleden, is er al genoeg chaos, neem dat maar van mij aan. Er zijn allerlei trieste verhalen over kinderen die ruzie kregen omdat ze allemaal hetzelfde voorwerp uit de nalatenschap wilden. Zover hoeft het helemaal niet te komen; we kunnen vooruitplannen om de kans te verkleinen dat zulke verdrietige momenten zich voordoen.

Ik had bijvoorbeeld een heel mooie armband die mijn vader lang geleden aan mijn moeder had gegeven. In haar testament vermaakte mijn moeder hem aan mij. De gemakkelijkste manier om toekomstige conflicten tussen mijn kinderen te voorkomen was hem te verkopen! Volgens mij was dat een heel goed idee.

Later, toen ik de verkoop met mijn kinderen besprak, waren ze tevreden over mijn besluit. Ik had hun allemaal iets gegeven wat van mijn vader en moeder was geweest. En de armband was van mij, dus ik mocht ermee doen wat ik wilde. Kostbare tijd verdoen door met vijf kinderen over één armband te praten leek me onredelijk. Je ruimt juist op voor je dood om die tijd te beperken.

Ik ben nu ergens tussen de tachtig en honderd jaar oud. Op mijn leeftijd zie ik het als mijn verantwoordelijkheid om over mijn ervaringen te vertellen, want ik geloof dat de filosofie van opruimen voor je doodgaat belangrijk is voor iedereen. Het maakt niet uit of je dat doet voor ouders, vrienden of familie of dat je zelf begint op te ruimen voor je dood.

Ik ben in mijn leven zeventien keer verhuisd, in eigen land en vanuit en naar het buitenland. Ik weet dus waarover ik het heb als het erop aankomt te beslissen wat je wel of niet moet weggooien omdat je verhuist, emigreert of naar het grote onbekende verkast.

Hoewel het meestal vrouwen zijn die opruimen voor de dood omdat ze langer leven dan hun echtgenoot of partner, blijft soms de vader alleen achter, zoals in het gezin waarin ik ben opgegroeid.

Als iemand jarenlang in een huis heeft gewoond waar kinderen, volwassenen, familieleden en gasten met open armen werden ontvangen, heeft diegene het vaak zo